

N:o 57.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse af 25 kap. 15 och 22 §§ strafflagen; gifven Stockholms slott den 19 februari 1909.

Under åberopande af bilagda i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå Riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om ändrad lydelse af 25 kap. 15 och 22 §§ strafflagen.

Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Albert Petersson.

Förslag

till

Lag**om ändrad lydelse af 25 kap. 15 och 22 §§ strafflagen.**

Härigenom förordnas, att 25 kap. 15 och 22 §§ strafflagen skola erhålla följande ändrade lydelse:

25 KAP.**15 §.**

Underlåter eller försummar ämbetsman vid statens kanal- eller slussverk eller annan sådan vattenbyggnad eller järnvägsanläggning hvad honom, till förekommande af olyckshändelse, åligger att iakttaga, så att skada lätteligen ske kan; dömes till fängelse eller böter. Var vållandet synnerligen groft, må dömas till straffarbete i högst två år. Varder fängelse ådömdt, skall den felaktige, om brottet det förtjänar, tillika afsättas. Dömes den felaktige till straffarbete, varde afsatt, och må han ej vidare i dylik befattnings nyttjas.

Sker sådan underlåtenhet eller försummelse uppsåtligen; varde den brottslige afsatt samt dömd till straff efter 19 kap. 11 §; och skall han tillika förklaras ovärdig att i rikets tjänst vidare nyttjas.

22 §.

Hvad om statens ämbetsmän här stadgadt är, gälle ock om dem, som äro satte att förvalta städers, menigheters eller allmänna af Konungen stad-

fästade kassors, verks eller andra inrättnings eller stiftelsers angelägenheter, om de tjänstemän, som under ämbets- eller förvaltningsmyndigheterna lyda, och om andre, som förordnade äro att ämbete eller tjänsteärende förrätta.

Skall, till följd af Konungens förordnande, hvad i 19 Kap. 11 och 12 §§ om statens kanal- eller slussverk eller annan sådan vattenbyggnad eller järnvägsanläggning stadgadt är, tillämpas å dylik inrättning, som af enskilda personer, menigheter eller bolag gjord är; varde ock därvid anställd person för brott af sådan beskaffenhet, som i 15 § nämnd är, straffad efter de i samma § stadgade grunder; och må den brottslige eller felaktige, om brottet uppsåtligen skett eller han därför blifvit dömd till straffarbete, ej sedermera kunna i dylik allmän befattning nyttjas.

Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott fredagen den 4 december 1908.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
 Statsråden: ALBERT PETERSSON,
 ALFRED PETERSSON,
 HEDERSTIERNA,
 HAMMARSKJÖLD,
 ROOS,
 SWARTZ,
 grefve HAMILTON,
 grefve EHRENSVÄRD,
 MALM.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Albert Petersson anförde:

Järnvägsstyrelsen den 31 mars 1908.

»Järnvägsstyrelsen hemställer uti en till Kungl. Maj:t inkommen skrifvelse af den 31 mars 1908, att Kungl. Maj:t täcktes i nåder vidtaga åtgärder i syfte att sådan ändring må ske af 25 kap. 15 § strafflagen, att där omförmälda tjänstefel komma att beläggas med mildare straff.

Styrelsen framhåller, att enligt dess mening ifrågavarande lagrum är för strängt *dels* därutinnan, att om i följd af där angifna tjänstefel skada, hur ringa som helst, uppkommit, frihetsstraff ovillkorligen måste ådömas, *och dels* därutinnan, att den felande alltid — således äfven då ringa eller ingen skada skett — måste dömas till afsättning.

Särskildt skarpt hade lagrummets stränghet i angifna afseenden enligt styrelsens förmenande framträdt i ett af högsta domstolen under år 1908 afgjort mål emot stationsmästaren vid Rosersbergs järnvägsstation

Gustaf Oskar Pehrsson och extra stationskarlen därstädes Bengt August Svensson, hvilka i alla instanser blifvit jämlikt 25 kap. 15 och 22 §§ strafflagen dömda till afsättning och att hållas i fängelse en månad. — Svensson hade den 23 januari 1907 vid växling af vagnar å omförmälda station underlåtit att omlägga en växel i det läge den borde haft för att ett norr ifrån kommande tåg skulle ingå på det för detsamma afsedda spåret, och Pehrsson hade försummat att före ankomsten af tåget förvissa sig om, att växeln varit rätt ställd. I följd häraf hade tåget gått in på orätt spår och sammanstött med några där stående godsvagnar. Två personer hade erhållit lindrigare skador, hvarjämte å godsvagnarna uppstått skada, som kraft reparation för en kostnad af 301 kronor 60 öre.

Med hänsyn till den ringa skada, som följt å sammanstötningen, ansåge styrelsen, att straffet, hvilket vore det lägsta, som enligt ifrågakomna lagrum kunnat ådömas, knappast stode i rimligt förhållande vare sig till Svenssons eller Pehrssons försummelse. Pehrssons fel, som bestått i försummelse att kontrollera, att Svensson gjort sin plikt, vore emellertid enligt styrelsens förmenande af lindrigare art än Svenssons, hvarför lagens stränghet skarpast framträdde vid betraktande af det Pehrsson ådömda straffet. Kungl. Maj:t hade visserligen genom utslag den 13 mars 1908 af nåd bestämt det straff, hvartill Pehrsson för sitt ifrågavarande tjänstefel gjort sig förfallen, till mistning af tjänsten under en månad, liksom Kungl. Maj:t i andra fall af gunst och nåd mildrat straffet för järnvägstjänstemän, hvilka jämlikt 25 kap. 15 § strafflagen dömts till afsättning och frihetsstraff. Men i dylika fall stode dock den dömde i vederbörande myndighets straffjournal eller matrikel antecknad såsom genom laga kraftvunnen dom dömd till afsättning för tjänstefel, och han hade säkerligen enligt mångas mening fått en fläck på sitt medborgerliga anseende. Härtill komme, att enligt styrelsens mening strafflatituderna syntes böra i lagen vara så bestämda, att straffet kunde afvägas i förhållande till brottet, utan att Kungl. Maj:t i nådeväg behöfde ingripa.

Strängheten af det Pehrsson ådömda straffet framträdde ännu tydligare, om man tänkte sig, att Pehrsson varit föreståndare för en af våra större järnvägsstationer; att flera tåg från olika håll skolat inkomma på stationen ungefär vid samma tid, under det att andra skolat omedelbart afgå; att Pehrsson i brådskan försummat tillse, huruvida en viss växel varit rätt ställd, och att sammanstötning mellan ett tåg och en godsvagn därigenom skett med den påföljd, att godsvagnen skadats så, att den måst repareras för en kostnad af 10 kronor.

Vid bedömande af frågan, huruvida icke straffbestämmelserna i 25 kap. 15 § strafflagen vore alltför stränga därutinnan, att den felande, om

skada skett, alltid måste ådömas frihetsstraff, borde enligt styrelsens mening synnerlig vikt läggas vid den omständigheten, att järnvägstjänstemän, där järnvägsolycka vore att befara, ofta blefve af förhållandenas makt satta i det läge, att de måste nästan ögonblickligen fatta beslut angående den åtgärd, som för olyckans undvikande borde vidtagas. Det blefve sålunda i många fall mera beroende på rent individuella egenskaper af sinnesnärvaro samt förmåga af lugn och snabb beslutsamhet än på ådagalagd skicklighet och noggrannhet i allmänhet i tjänsten, huruvida olycka kunde undvikas eller ej. Till belysande af detta förhållande syntes vara tillfyllest framhålla, att invecklade trafikförhållanden ofta vore rådande på stora järnvägsstationer, som bildade knutpunkten för flera sammanträffande järnvägar; att afvikelse ej sällan af rent tillfälliga orsaker måste ske från någon af de många detaljföreskrifter, som för trafikens obehindrade gång vore meddelade att tillämpas inom det mycket korta tidsmoment, då tåg ankomma från och afgå till skilda håll; att en enda sådan afvikelse kunde i flera afseenden påkalla ändring eller jämkning i gjorda bestämmelser; att likaledes hvarje åtgärd af underordnad, som ej stode i fullständig öfverensstämmelse med föreskrifterna, kunde hafva vidtgående följder; samt att, i fall skada inträffade, till stort eller ringa värde, järnvägstjänstemannens fel dock borde på grund af dylika omständigheter te sig synnerligen obetydligt från synpunkten af brottslighet i den åtgärd, han vidtagit eller försummat.

Styrelsen framhåller vidare, att äfven vid en jämförelse med bestämmelserna i 25 kap. 17 § strafflagen, hvilka innehölle straff för vårdslöshet, försummelse, oförstånd eller oskicklighet i tjänsten af tjänstemän i allmänhet, framginge, huru sträng lagen vore vid bedömandet af järnvägstjänstemäns motsvarande fel i de fall, då skada därpå vållats, och detta fastän järnvägstjänstemannen ofta af förhållandena blefve satt i ett läge, där eftertänksamhet och frågans skärskådande från olika sidor varit utslutna, under det att den tjänsteman, hvars underlåtenhetsfel blefve bedömdt efter nyssnämnda lagrum, i regel hade god tid att öfvertänka frågan samt väga skäl och motskäl.

Såsom ett ytterligare stöd för sin hemställan åberopar styrelsen slutligen, att, såvidt styrelsen varit i tillfälle att inhämta, ett tjänstefel af alldeles likartad beskaffenhet som det Pehrsson låtit komma sig till last hvarken i Tyskland, Finland, Norge eller Danmark skulle hafva förskyllt så strängt straff som det Pehrsson ådömda, i det att, jämte afsättning eller frihetsstraff, äfven böter inginge i latituden i dessa länders mot 25 kap. 15 § strafflagen svarande straffbud.

När strafflagen för tjänstefel af den i 25 kap. 15 § angifna beskaffenhet stadgar vida strängare straff än för andra tjänstefel, beror detta uppenbarligen därpå, att de förra hafva en allmänfarlig karaktär, d. v. s. innebära hotande fara för människors lif, hälsa eller egendom i ett vidt utbreddt omfång eller åtminstone i ett omfång, som ej från början kunnat bestämmas. Att mildra straffet för dylika tjänstefel, därest de begås uppsåtligen, torde icke vara tillrådligt, och järnvägsstyrelsens hemställan synes ej heller gå ut på en sådan ändring af ifrågavarande lagbud. Däremot lærer det icke kunna förnekas, att det lagstadgade straffet för dylikt, uppsåtligen begånget tjänstefel ej sällan måste framstå som onödigt strängt i förhållande till den brottsliga viljan hos den felande. Med den utveckling, som kommunikationsväsendet numera — särskildt järnvägstrafiken — tagit, har det icke kunnat undvikas, att ett noggrannt iakttagande af alla med afseende å trafiken meddelade detaljföreskrifter blifvit svårare än förut. Försummandet af en enda sådan föreskrift kan, såsom järnvägsstyrelsen framhållit, medföra vidtgående följder, äfven då — t. ex. om försummelsen skett under större brådska, orsakad af förseningar i trafiken eller dylikt — det icke kan sägas, att någon högre grad af vårdslöshet eller försummelse ligger den felande till last. I utlandet har man också i allmänhet vida mildare bedömt tjänstefel af ifrågavarande beskaffenhet. Ingenstädes har, såvidt utredas kunnat, afsättning gjorts till en ovillkorlig straffpåföljd; ej heller äro utländska domstolar, där skada inträffat, uteslutande hänvisade att ådöma frihetsstraff. I sistberörda afseende är anmärkningsvärdt, att enligt tyska strafflagen af år 1871 Gefängniss alltid måste ådömas en järnvägstjänsteman, som genom försummelse att fullgöra honom åliggande skyldigheter utsatte en transport å järnväg för fara, men att enligt en lag af den 27 december 1899 en dylik försummelse numera kan försonas jämväl med böter (3—900 mark); endast om försummelsen orsakar annans död, måste Gefängniss (1 månad—3 år) ovillkorligen ådömas.

*Departement-
schefens
yttrande.*

Det synes jämväl för svenska förhållanden tillräckligt att bestraffa tjänstefel af angifna beskaffenhet, där de begås uppsåtligen, med fängelse eller böter. Endast om annan fick svår kroppsskada eller död och vållandet tillika varit synnerligen groft, torde det nu i 25 kap. 15 § 1 mom. stadgade straffet af straffarbete i högst två år behöfva ifrågakomma. Beträffande afsättningsstraffet synes detsamma icke böra i annat fall ådömas än då tjänstefelet varit af den allvarliga art, att det förskyllt straffarbete. En bestämmelse i sådan riktning lærer ock i hufvudsak öfverensstämma med den i fråga om tjänstemän i allmänhet i 25 kap. 20 § 1 mom. uttalade princip om afsättning såsom särskild straffpåföljd.

Har den felande dömts till afsättning, bör han lämpligen icke vidare få nyttjas i dylik befattning.

Det torde böra påpekas, att äfven efter den af mig sålunda ifrågasatta mildringen straffbestämmelserna i 25 kap. 15 § 1 mom. dock i det hela blifva strängare än de, som enligt sjölagen (292, 293 och 306 §§) äro att tillämpa, när befälhafvare eller sjöman genom vårdslöshet eller försummelse i tjänsten är vållande till sjöolycka.

Därest 15 § i 25 kap. strafflagen ändras i enlighet med hvad jag nu yttrat, läser någon jämkning erfordras i samma kap:s 22 §.»

Departementschefen uppläste härefter ett inom justitiedepartementet utarbetadt förslag till *lag om ändrad lydelse af 25 kap. 15 och 22 §§ strafflagen*, hvilket förslag skulle biläggas detta protokoll; och hemställde han, att högsta domstolens utlåtande öfver förslaget måtte, för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål, genom utdrag af protokollet inhämtas.

Till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan tacktes Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i nåder lämna bifall.

Ur protokollet

Carl Stålhammar.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse af 25 kap. 15 och 22 §§ strafflagen.

Häri genom förordnas, att 25 kap. 15 och 22 §§ strafflagen skola erhålla följande ändrade lydelse:

25 KAP.

15 §.

Underlåter eller försummar ämbetsman vid statens kanal- eller slussverk eller annan sådan vattenbyggnad eller järnvägsanläggning hvad honom, till förekommande af olyckshändelse, åligger att iakttaga, så att skada lätteligen ske kan; dömes till fängelse eller böter. Fick annan svår kroppsskada eller död och var vållandet synnerligen groft, då må dömas till straffarbete i högst två år. Dömes den felaktige till straffarbete, varde tillika afsatt; och må han ej vidare i dylik befattning nyttjas.

Sker sådan underlåtenhet eller försummelse uppsåtligen; varde den brottslige afsatt samt dömd till straff efter 19 kap. 11 §; och skall han tillika förklaras ovärdig att i rikets tjänst vidare nyttjas.

22 §.

Hvad om statens ämbetsmän här stadgadt är, gälle ock om dem, som äro satta att förvalta städers, menigheters eller allmänna af Konungen stadfästade kassors, verks eller andra inrättningars eller stiftelsers angelägen-

heter, om de tjänstemän, som under ämbets- eller förvaltningsmyndigheterna lyda, och om andre, som förordnade äro att ämbete eller tjänsteärende förrätta.

Skall, till följd af Konungens förordnande, hvad i 19 Kap. 11 och 12 §§ om statens kanal- eller slussverk eller annan sådan vattenbyggnad eller järnvägsanläggning stadgadt är, tillämpas å dylik inrättning, som af enskilda personer, menigheter eller bolag gjord är; varde ock därvid anställd person för brott af sådan beskaffenhet, som i 15 § nämnd är, straffad efter de i samma § stadgade grunder; och må den brottslige eller felaktige, om brottet uppsåtligen skett eller han därför blifvit dömd till straffarbete, ej sedermera kunna i dylik allmän befattning nyttjas.

Utdrag af protokollet öfver ett lagärende, hållet uti Kungl. Maj:ts högsta domstol måndagen den 25 jannari 1909.

Första rummet.

Närvarande:

Justitieråden: BILLING,
CASSEL,
SILVERSTOLPE,
friherre MARKS VON WÜRTEMBERG,
BERGMAN,
GULLSTRAND.

Sedan högsta domstolen den 15 december 1908 beslutit, att handlingarna rörande ett till högsta domstolen för afgifvande af utlåtande öfverlämnadt, vid detta protokoll fogadt förslag till lag om ändrad lydelse af 25 kap. 15 och 22 §§ strafflagen skulle cirkulera mellan högsta domstolens ofvanbemälda ledamöter jämte justitierådet Thollander, som numera affidit, så företogs nu detta ärende till slutlig behandling.

I anledning af förslaget yttrade högsta domstolens särskilda ledamöter:

Justitierådet *Gullstrand*: »Jag finner väl ifrågavarande lagrum i deras föreslagna lydelse lida af vissa brister, hvilka jämväl vidlåda samma lagrum, såsom de nu lyda, men då dessa brister icke genom de föreslagna ändringarna erhålla ökad betydelse och omarbetning af förslaget för deras undanröjande ej heller eljest betingas af ändringarna, anser jag mig desto mindre böra hemställa om dylik omarbetning, som densamma komme att beröra synnerligen svårlösta frågor och möjligen föranleda omarbetning jämväl af andra lagrum än de nu ifrågavarande.

I afseende å 15 § finner jag mig böra anmärka följande.

I motsats till hvad nu gäller kan enligt nämnda paragrafs första stycke för underlåtenhet eller försummelse, som där afses, icke dömas till afsättning, utan att någon af det begångna felet fått svår kroppsskada eller död, oaktadt därförutan vållandet kan vara förenadt med synnerligen försvårande omständigheter, såsom då betydlig skada å egendom eller öfverhängande fara för svår olycka uppkommit. Ur den allmänna säkerhetens synpunkt torde en dylik strafflindring icke vara tillräddig, och dess olämplighet framstår så mycket mera, som enligt 17 § i 25 kap. strafflagen ämbetsförsummelse, hvarå ansvar annorstädes i lagen ej är bestämdt, kan i svårare fall bestraffas med afsättning oberoende af uppkommen skada. Jag hemställer fördenskull om sådan jämkning i denna del af förslaget, att afsättning må kunna ådömas den brottslige, därest vållandet varit synnerligen groft.»

Justitierådet *Bergman*: »Såsom synes af departementschefens yttrande till statsrådsprotokollet, har förevarande lagförslag närmast föranledts af en från järnvägsstyrelsen inkommen underdånig framställning i ämnet. Styrelsen har däruti framhållit, att enligt dess mening 25 kap. 15 § strafflagen är för sträng dels därutinnan, att, om i följd af där angifna tjänstefel skada, huru ringa som helst, uppkommit, frihetsstraff ovillkorligen måste ådömas, och dels därutinnan, att den felande alltid — således äfven då ringa eller ingen skada skett — måste dömas till afsättning. Vid beaktandet af den mot nämnda lagrum sålunda gjorda anmärkning om onödig stränghet har man uti förslaget gått längre än berörda framställning synes hafva åsyftat och längre än som enligt min mening är lämpligt.

Enligt den föreslagna lydelsen af paragrafens första stycke kan underlåtenhet eller försummelse, som där afses, icke föranleda straffarbete eller afsättning, med mindre någon i följd af brottet fått svår kroppsskada eller död. För ådömande af sagda straff är det alltså enligt förslaget icke till fyllest, att brottet — vållandet — varit synnerligen groft, ja icke ens att detsamma förorsakat stor skada å egendom eller fara för svår olycka. Med hänsyn till ifrågavarande brotts allmänfarliga beskaffenhet synes det mig dock vara lämpligt, att, om vållandet är af synnerligen grof beskaffenhet, det må kunna, oberoende af effekten, beläggas med straffarbete intill det maximum, förslaget afser, samt att, jämte det att, såsom förslaget innehåller, ådömdt straffarbete skall medföra afsättning, sistnämnda straff jämväl må kunna ådömas, när till fängelse dömes. Att låta afsättning ingå i strafflatituden oberoende af uppkommen skada torde jämväl påkallas af straffbestämmelserna i 17 § af 25 kap. strafflagen. Enligt detta lagrum gäller nämligen i fråga om ämbetsförsummelse, å hvilken ansvar ej annorstädes i lag är satt, att densamma, om den är begången under

synnerligen försvårande omständigheter, kan medföra afsättning utan hänsyn till skada, som den må hafva orsakat.

Jag hemställer alltså, att förslaget 15 § måtte i enlighet med hvad jag ofvan förordat undergå jämkning. Vinner denna hemställan afseende, torde äfven i förslaget 22 § någon jämkning blifva erforderlig.

Emot förslaget torde äfven andra erinringar med fog kunna framställas. Sålunda kan i fråga om 15 § anmärkas, att af densamma icke med tydlighet framgår, när förutsättningarna för tillämpning af paragrafens andra stycke förefinnas d. v. s. när underlåtenhet eller försummelse skall anses hafva skett »uppsåtligen». Och emot 22 § kan erinras, bland annat, att bestämmelserna i andra stycket, såvidt desamma innebära, att afsättning kan ådömas en i enskild tjänst anställd person eller ådömdt straff utgöra hinder för anställning i dylik tjänst, medföra vissa oegentligheter. I nu anmärkta hänseenden innefattar emellertid förslaget icke någon ändring i nu gällande stadganden. Med hänsyn härtill och då en omarbetning ur berörda synpunkter af ifrågavarande paragrafer ej står i nödvändigt samband med nu föreslagna ändringar samt särskildt omarbetningen af 22 § skulle beröra ganska omfattande och svårlösta spørsmål, har jag ansett mig icke böra i dessa hänseenden hemställa om ändring i det föreliggande förslaget.»

Justitierådet *friherre Marks von Würtemberg*: »Under åberopande af hvad justitierådet Bergman anmärkt mot den föreslagna affattningen af 25 kap. 15 § strafflagen hemställer jag om sådan ändring i denna del af förslaget, att förseelse, som är af grof beskaffenhet, må, oberoende af effekten, kunna beläggas med straffarbete intill det maximum förslaget afser, äfvensom att dylik förseelse skall, där straffarbete eller fängelsestraff ådömes, medföra afsättning och obehörighet att vidare nyttjas i dylik befattning.

Därutöfver anser jag mig emellertid böra i afseende å nämnda § framställa vissa erinringar, hvilka röra punkter, hvari förslaget öfverensstämmer med gällande lag, men ändring synes mig böra äga rum i samband med de nu föreslagna jämkningarna i straffsatserna.

I likhet med gällande lag skiljer förslaget uti ifrågavarande § mellan uppsåtlig underlåtenhet eller försummelse, hvarom handlas i paragrafens senare stycke, och ouppsåtlig förseelse, hvarå bestämmelserna i förra stycket hafva afseende. Gränsen mellan dessa två grupper af förseelser är emellertid, såsom jag i det följande skall söka visa, ej tydlig.

Därest åsidosättandet af en sådan säkerhetsföreskrift, som i 15 § afses, är beroende af glömska, tankspriddhet, missförstånd eller annat förbi-seende från den felandes sida, äger naturligtvis paragrafens förra stycke tillämpning. Lika tydligt är, att om någon begår en förseelse af ifråga-

varande beskaffenhet fullt medvetet och med insikt om att skada lätteligen kan därigenom uppstå, han är att bestraffa efter senare styckets bestämmelser.

Möjligt är emellertid äfven, att den, som medvetet gör sig skyldig till en sådan underlåtenhet eller försummelse, som afses i paragrafen, därvid utgår från att någon skada ej kan uppstå genom hans förseelse: Det kan, för att taga ett praktiskt exempel, tänkas, att en stationsföreståndare, med hänsyn därtill att en vid stationens ingångsväxel placerad stationskarl är känd för synnerlig pålitlighet, underlåter att i enlighet med gällande föreskrifter inspektera växeln, när tåg är att vänta. Erfarenheten visar, hur lätt det kan inträffa att äfven en i allmänhet pliktrogen ämbets- eller tjänsteman under dessa eller liknande omständigheter åsidosätter föreskrifter, som han, låt vara med orätt, finner onödigt rigorösa och hinderliga.

Huruvida en dylik förseelse skall hemfalla under förra eller under senare stycket af 15 §, är otydligt. Ordalagen i senare stycket tyda närmast på, att där upptagna bestämmelse skulle vinna tillämpning. Det förefaller emellertid föga rimligt, att denna bestämmelse, hvilken går ut på ovillkorlig ovärdighet att vidare nyttjas i rikets tjänst och under vissa förhållanden kan medföra till och med dödsstraff, skulle vara afsedd för fall af sist antydda art, hvilka, om ock i och för sig allvarsamma, dock icke skäligen kunna föranleda så stränga påföljder. Måhända är man därför berättigad att anse uppsåtlig förseelse i lagens bemärkelse föreligga allenast där den felande själf haft den uppfattning, att felet lätt kunde medföra skada.

I samband med paragrafens ifrågasatta omarbetning synes den nu anmärkta otydligheten böra afhjälpas. Lämpligast torde därvid vara att låta gränsen mellan de två hufvudarter af förseelser, som paragrafen upptager, dragas så, att till den svårare arten hänföras de fall, där underlåtenhet eller försummelse skett uppsåtligen och den felande insett eller bort inse, att skada lätteligen kunde uppstå, samt till den lindrigare arten öfriga i paragrafen afsedda fall. Att sålunda låta vissa fall af medveten underlåtenhet eller försummelse inbegripas under de nu tillämnade lindrigare straffbestämmelserna i förra stycket torde icke möta betänklighet, och ej heller i öfrigt kan, såvidt jag inser, något vara att erinra mot nämnda sätt att begränsa de särskilda bestämmelsernas tillämpningsområde.

Hvad i öfrigt beträffar senare stycket af 15 § torde det väl vara uppenbart, att de straffskalor, som jämlikt den däri åberopade 11 § i 19 kap. skola komma till användning, icke i alla afseenden äro väl afpassade

efter de grader af brottslighet, som här kunna ifrågakomma, utan måste leda i vissa fall till synnerlig stränghet och i andra måhända till ett allt för mildt bedömande; men med hänsyn till såväl det inre sambandet mellan ifrågavarande två lagrum som ock det sammanhang, som äger rum mellan föreskrifterna i 19 kap. 11 § och andra i samma kapitel upptagna bestämmelser angående s. k. allmänfarliga brott, synes någon mera genomgripande förändring i 25 kap. 15 § nu ej kunna ifrågakomma. Emellertid anser jag mig böra hemställa, huruvida icke stadgandet nu bör undergå den förändring, att ovärdighet att i rikets tjänst vidare nyttjas ej skall utgöra någon ovillkorlig påföljd af brottet utan endast i svårare fall kunna af domstolen ådömas, hvaremot, där det ej sker, den till afsättning dömd ej vidare skall kunna nyttjas i dylik befattning. Det förefaller mindre egentligt att, om t. ex., med tillämpning af sista punkten i förra stycket af 19 kap. 11 § straffet i öfrigt skulle stanna vid böter, därmed skulle förenas en sådan påföljd som ovärdighet att nyttjas i rikets tjänst.

Hvad nu blifvit hemställdt föranleder vissa jämkningar i slutmeningen af 25 kap. 22 §. Denna §, som i öfrigt är i förslaget bibehållen vid samma lydelse som i gällande lag, skulle tvifvelsutan kunna gifva anledning till ytterligare erinringar i åtskilliga hänseenden, men af skäl som justitierådet Bergman anført, finner jag mig icke nu böra hemställa om vidare ändringar i paragrafen.»

Justitierådet *Silverstolpe*: »Jag hemställer om sådan ändring i den föreslagna 15 §:ns första stycke, att så snart vållandet är synnerligen groft, straffarbete intill det i förslaget angifna maximum må, oberoende af effekten, kunna ådömas, samt åberopar till stöd härför i hufvudsak hvad justitierådet Bergman i detta hänseende anført.»

Justitierådet *Cassel*: »Åberopande i hufvudsak hvad justitierådet Bergman i detta hänseende anført, hemställer jag om sådan ändring i 25 kap. 15 § strafflagen, att förseelse, som afses i första stycket af denna § må, så framt den är af synnerligen grof beskaffenhet, kunna, oberoende af effekten, beläggas med straffarbete i högst två år; att, där straffarbete ådömes, afsättning skall följa; samt att afsättning jämväl må kunna ådömas i det fall, att straffet bestämmes till fängelse; och lär, därest den felaktige varder afsatt, han ej vidare böra i dylik befattning nyttjas.

Vinner denna hemställan afseende, torde däraf föranledas jämkning jämväl i andra stycket af 22 §.»

Justitierådet *Billing*: »Lika med justitierådet Gullstrand anser jag den i första stycket af 15 § omförmälda förseelse med hänsyn till dess allmänfarlighet böra kunna i svårare fall och vid iteration medföra afsättning, änskönt ej därigenom annan fått svår kroppsskada eller död.»

Ur protokollet

Erik Ölander.

Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott fredagen den 19 februari 1909.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena TROLLE,
Statsråden: ALBERT PETERSSON,
ALFRED PETERSSON,
HEDERSTIERNA,
HAMMARSKJÖLD,
ROOS,
SWARTZ,
grefve HAMILTON,
grefve EHRENSVÄRD,
MALM,
Justitieråden: SILVERSTOLPE,
BERGMAN.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Albert Petersson anmälde i underdånighet högsta domstolens yttrande öfver det till domstolen remitterade förslag till lag om ändrad lydelse af 25 kap. 15 och 22 §§ strafflagen.

Efter att hafva redogjort för innehållet af berörda yttrande anförde departementschefen:

»På de skäl, som af högsta domstolens fleste ledamöter anförts, har i det föreslagna första stycket af 15 § vidtagits den ändring, att, så snart vållandet varit synnerligen groft, straffarbete i högst två år må, oberoende af effekten, kunna ådömas.

Om och under hvilken förutsättning förseelse, som i första stycket af 15 § afses, bör medföra afsättning, därom hafva inom högsta domstolen olika meningar uttalats. Två ledamöter hafva ansett, att afsättning bör kunna ådömas, så snart vållandet varit synnerligen groft. Två andra ledamöter hafva hemställt om sådan ändring i den föreslagna affattningen af första stycket, att den felande må kunna afsättas, när han dömts till

fängelse. Slutligen har en ledamot ansett, att ifrågavarande förseelse, där fängelsestraff ådömes, alltid bör medföra afsättning. Att den, som för förseelse af nämnda beskaffenhet dömts till fängelse, ovillkorligen skall afsättas synes mig vara alltför strängt. Däremot kan det ej förnekas, att fall kunna förekomma, då förseelsen väl icke varit af svårare beskaffenhet än att den kunnat försonas med fängelsestraff, men likväl ådagalagt en så hög grad af vårdslöshet eller försummelse hos den felande, att denne bör skiljas från sin befattning. Jag har därför i första stycket af förevarande § gjort det tillägg, att, där fängelse ådömes, den felande skall, om brottet det förtjänar, tillika afsättas.

Att såsom två ledamöter i högsta domstolen hemställt låta afsättningsstraffet, då det ådömes jämlikt första stycket af 15 §, alltid åtföljas af obehörighet att vidare nyttjas i dylik befattning synes mig, efter nyssnämnda tillägg i fråga om förutsättningen för afsättningsstraffets ådömande, vara en af behofvet icke påkallad skärpning af gällande bestämmelser.

Det torde i detta sammanhang böra påpekas, att anledningen, hvarför förslaget icke upptagit straffarten mistning af ämbete eller tjänst på viss tid, är svårigheten att genomdrifva dess verkställighet, då den felande är anställd i enskild tjänst.

Hvad andra stycket af 15 § angår, har en ledamot af högsta domstolen hemställt om en omarbetning af detsamma, särskildt i syfte att en närmare angifven otydlighet måtte afhjälpas. Ehuruval en dylik omarbetning på de af bemälda ledamot angifna grunder synes önskvärd, så torde dock på de skäl, som af två andra ledamöter i högsta domstolen blifvit i motsatt riktning anförda, någon annan rubbning af stadgandets ordalydelse än den, som i redaktionellt hänseende påkallats af ändringen i första stycket, icke nu böra vidtagas, helst den ifrågasatta omarbetningen med nödvändighet torde föranleda ändring i förtydligande syfte såväl af 11 § i 19 kap. som ock af andra §§ i samma kapitel.»

Departementschefen uppläste härefter det sålunda ändrade lagförslaget och hemställde, att detsamma måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom nådig proposition föreläggas Riksdagen till antagande.

Till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:ts Konungen lämna bifall; och skulle till Riksdagen aflåtas nådig proposition af den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet

Erik Ölander.